

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Sinodul eparhial.

Serviciul divin — sf. Liturghie și Chemarea Duhului Sfânt — premergător deschiderii sinodului l-a oficiat P. S. Sa Dl. Episcop diecezan *Ioan I. Papp*, asistat de P. C. Sa. vicarul Roman R. *Ciorogariu*, protopopii *Ioan Georgia*, *Mihaiu Lucuța*, *Cornel Lazar*, și *Traian Vațian* și diaconii: Dr. *Lazar Jacob*, *Ioan Cioara* și *Sabin Evuțian*. A cântat cu multă precizie și vădit sentiment corul instruit și condus de domnul *R. Rimbaș*, locotenent la aviație și compus din d-na *Hortensia Dr. Veliciu*, d-șoarele *Livia Vațian*, *Cornelia* și *Silvia Herbay* și *Florica Raicu*, d-nii *Mihaiu Vorțan*, *Aurel Chicin*, *Cornel Moga*, *Petru Rusu* și *Toma Ungurean*.

Afară de deputați și public numeros din Arad e de față la slujba dumnezeiască și comisarul ministerial, comitele suprem *Dr. Barabás Béla*, ocupând scaunul dintâi dela masa episcopescă. În scaunul vecin ia loc talmaciul Dr. *Brenndörfer János*, comisar ministerial la preparandia noastră. Lângă comitele suprem de-a dreapta stă în uniformă roșie de paradă haiducul comitelui.

Terminată fiind slujba d-zească deputații sinodului prezenți și partea cea mai mare a publicului se îndreaptă spre școala civilă de fete de lângă reședința episcopescă, unde — în sala de gimnastică — se țin ședințele sinodului. În câteva minute spațioasa sală se umple de reprezentanții clerului și ai poporului diecezan, de domni și doamne veniți să asiste. Observăm și prezența unor figuri străine. Haiducul se postează la intrarea în sală. Un interes mai viu nu s'a manifestat demult față de ședințele noastre sinodale. Presa maghiară e reprezentată prin dnii *Teller*, *Zombori*, *Bolgár Lajos*, *Szomori Dezső* și *Bruckner Lajos*, ziariști din loc.

La orele 12 și un sfert își face apariția în sală P. S. Sa episcopul nostru *Ioan*, însoțit de comisarul *Barabás*, care luă loc la masa prezidiului deadreapta P. S. Sale. De-a stânga e P. C. Sa părintele vicar Roman R. *Ciorogariu*. Lângă comisar are scaun talmaciul *Brenndörfer*.

Ocupând P. S. Sa, între aclamările vii ale celor prezenți, scaunul prezidial rostește următorul cuvânt de deschidere:

Hristos a înviat!

Domnilor deputați!

Mulțămindu-Vă pentru ascultarea, ce ați dat și de astădată de a Vă întruni

aici la centrul reședinței noastre cu scopul ca luând cunoștință de starea afacerilor eparhiei noastre să ne exerciăm dreptul garantat prin statutul nostru organic, să ne consultăm asupra modului și a mijloacelor la promovarea intereselor bisericii noastre și a instituțiilor ei religioase-morale și culturale-economice și prin aceasta, adecă prin biserică și prin instituțiile ei, la prosperarea și întărirea statului nostru ungar, ai cărei cetățeni credincioși am fost, suntem și vom rămânea, declar sesiunea sinodului nostru eparhial ordinar, convocată pe ziua de azi de deschisă".

După deschiderea sinodului se constituie biroul provizor. La apelul nominal membrii sinodului își prezintă credenționalele. Constatându-se prezența deputaților în număr recerut de a putea aduce hotărâri valide, membrii sinodali se împart — conform regulamentului afacerilor interne — în 4 secții pentru censurarea actelor electorale și verificarea mandatelor.

Sedința a doua s'a ținut tot Duminică la orele 6 după amiază. Se autentică procesul verbal al ședinței prime. Se cetesc prin referenți rapoartele secțiilor verificatoare, după cari urmă alegerea comisiunilor prevăzute în regulamentul afacerilor interne. Constituit fiind prin aceasta Sinodul, P. S. Sa prezintă actele intrate la Sinod, între cari și rescriptul contelui *Apponyi Albert* la adresa P. S. Sale, despre numirea unui comisar pentru a exercită la Sinod dreptul de control al guvernului, precum și avizul comisarului *Barabás* către P. S. Sa despre însărcinarea primită. Ambele cetite de notarul Dr. *Sever Miclea* au fost ascultate în tăcere solemnă. La propunerea dlui deputat *Nicolae Roxin* Sinodul ia numai decât următoarea hotărâre unanimă:

„...Deoarece esibilitul amintit atinge o afacere absolut neobișnuită până acum între agendele acestui sinod și este de o importanță capitală pentru viața autonomă-constituțională a bisericii noastre gr.-or. române: în temeiul §-lui 14 punct 6 din regulamentul afacerilor interne, — acest esebit să se predee pentru studiere și referare unei comisiuni speciale“.

Tot la propunerea acelu deputat în comisiune se alege: Roman R. *Ciorogariu*, Dr. *Gheorghe Ciuhandu*, *Mihaiu Păcățian* și *Gherasim Sârb* din cler, iară dintre mireni: *Nicolae Zigre*, Dr. *Ioan Suci*, Dr. *Gheorghe Popa*, Dr. *Aurel Lazar*, *Sava Raicu*, *Petru Ionașiu*, Dr. *Gheorghe Adam* și *Vasile Goldiș*. Totodată se decide, ca

raportul acestei comisiuni să se pună ca primul obiect la ordinea de zi în proxima ședință. La ședința aceasta n'a luat parte comisarul. — Ziua de Luni a fost consacrată lucrărilor în comisiuni.

Sedința a treia s'a ținut Marți la orele 10. După cetirea și autenticarea procesului verbal al ședinței a II-a ia cuvântul comisarul. Aduce la cunoștința Sinodului, că ministrul cultelor *Apponyi* l-a însărcinat a-l reprezenta la acest sinod pentru a exercită dreptul de control al guvernului. Incetând contele *Apponyi* de a mai fi ministru, a cerut instrucțiuni dela noul ministru al cultelor contele *Zichy János*, care susținând dispoziția antecesorului său, asemenea l-a încredințat a-l reprezenta la Sinod și a-l saluta în numele său. Roagă notarii Sinodului, ca în procesele verbale să nu romanizeze numele localităților, scriind în loc de *Nagyvárad Oradea-mare*, ci să folosească numirea oficioasă maghiară.

Imediat după vorbirea comisarului se trecu la ordinea de zi stabilită, cetindu-se în mijlocul unei atențiuni generale prin raportorul *Nicolae Zigre* următorul proiect de concluz unanim al comisiunii speciale:

Față cu actul din 7 Mai 1918 de sub Nr. 4919/1918 prez. al dlui ministru de culte și instrucțiune publică, prin care comunică P. S. Sale Dlui Episcop, că „evenimentele din timpul din urmă au provocat trebuința, ca statul ungar să-și exerciteze mai intensiv dreptul de suprema inspecțiune în adunările bisericii gr.-or. române“, spre care scop a încredințat cu reprezentarea dânsului la ședințele sinodului întrunit la 12 mai a. c. pe domnul comite suprem al orașului liber reg. Arad, investindu-l chiar și cu drept de dispoziție asupra sinodului eparhial și în considerarea faptului, că acest act al dlui ministru este fără precedentă în viața constituțională a bisericii noastre:

Sinodul eparhial, ca reprezentanță legală și statutară a eparhiei în temeiul §-lui 96 punctul 1 al Statutului Organic, atât din punctul de vedere al dreptului canonic, cât și din cel al dreptului public de stat face următoarele constatări:

I. Din punctul de vedere al dreptului canonic recunoscut prin punctul I al dispozițiilor generale din Statutul-Organic cu provocare și la articolul de lege IX din 1868, autonomia noastră bisericască se întemeiază pe dreptul divin, din care rezultă originea și mențiunea dumnezeiască

a acestei biserici: de a promovă binele sufletesc al credincioșilor săi și de-a fi, în cadrele doctrinelor sale, de folos și la realizarea misiunii sociale a statului politic.

Raportul dintre biserică și stat se întemeiază pe porunca Mântuitorului de a da Împăratului ce este a împăratului și lui Dumnezeu ce este alui Dumnezeu. Această învățătură demarcă absoluta independență în cele duhovnicești a bisericii față de stat și absoluta independență în cele lumești a statului față de biserică. Acestea două instituțiuni conform învățăturilor creștine se unesc numai în comunul izvor al Dumnezeirii, căci nu este stăpânire fără numai dela Dumnezeu și astfel raportul lor se concretizează în ajutorul împrumutat de a împlini poruncile lui Dumnezeu.

În acest înțeles biserică ortodoxă universală a acceptat totdeauna pentru sine sprijinul puterii supreme lumești în chipul de „supremus ecclesiae tutor et custos canonum” sub forma de suprema inspecțiune în scopul apărării sale. Astfel și biserică ortodoxă română din statul ungar, ca parte integrantă a bisericii ortodoxe ecumenice de Răsărit, stăpânită de puterea tradițiilor obligatoare și pentru dânsa, a recunoscut și pururea va recunoaște îndreptățirea și chemarea supremei puteri lumești din acest stat, a regelui apostolic ungar, de a da bisericii noastre sprijinul său și ocrotirea sa controlătoare în îndeplinirea chemării divine a acestei biserici, deci dreptul de suprema inspecțiune a regelui în acest înțeles, dar după cum biserică peste tot, astfel și biserică ortodoxă română din patrie, credincioasă doctrinei sale, că „trebuie a ascultă pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni”, nu a admis și niciodată nu va admite un astfel de raport între sine și stat, care i-ar creia piedeci în dreptul său autonom de a-și împlini misiunea sa divină pe pământ. Biserica nu caută niciodată conflict cu statul, dar dacă din partea acestuia s'ar încercă stângenirea ei întru împlinirea misiunii sale, ea se va înarmă cu rezistența

pasivă și orice jertfă i s'ar cere, ea va da aceea jertfă și va aștepta cu răbdare învingerea adevărului.

II. Sub raportul dreptului public ungar: Sinodul eparhial al diecezei Aradului constată, că autonomia bisericii gr.-or. române din regatul ungar a fost inarticolată în art. de lege IX din 1868, prin care constituția ei a devenit parte integrantă a constituției statului ungar. Această lege la §-ul 3 statorește situația de drept public a bisericii noastre și pe baza acestui § s'a alcătuit Statutul-Organic al nostru.

Acest statut se întemeiază pe următoarele două principii cardinale:

1. Libertatea autonomă a bisericii, și
2. Rezervarea dreptului de suprema inspecțiune.

Dreptul supremei inspecțiuni a regelui, conform dreptului public ungar, involvă în sine, că regele este supremul inspector al confesiunilor recepte, le apără situația de drept constituțional, supraveghează libertatea și drepturile bisericilor și ca să nu depășească drepturile și sfera lor de competență. Prin urmare regele este în drept, ca ori și când să ceară lămuriri cu privire la chestiunile bisericii.

Acest drept de suprema inspecțiune se exercită numai cu privire la confesiunile recepte și exclusiv din partea regelui, fapt, care rezultă atât din articolul de lege IX dela 1868, cât și din deosebirea dintre situația de drept a confesiunilor recepte față de confesiunile numai recunoscute (art. de lege LIII din 1895).

Deosebirea aceasta se marchează mai vădit prin următoarele: Situația de drept a unei confesiuni recepte se creiază prin inarticolarea în lege, iar cea a unei confesiuni recunoscute numai prin ordinațiune ministerială; confesiunile recepte stau exclusiv sub suprema inspecțiune a regelui, pe când confesiunile recunoscute stau numai sub inspecțiunea ministerială ori a organelor subalterne de stat; publicitatea adunărilor bisericești ale confesiunilor recepte nu este obligatorie.

Dreptul supremei inspecțiuni ca drept majestatic, după cum se vede din celea

de mai sus, nu are caracter preventiv, dar nici că poate fi de acest caracter, deoarece în asemenea caz ar sta în contradicțiune ideologică cu noțiunea autonomiei bisericești.

În virtutea dreptului de suprema inspecțiune se pot controla ulterior dispozițiunile luate, dar libertatea de acțiune a bisericii nu poate fi încătușată și nu se poate cere introducerea și ingerința altor factori externi, afară de cei prevăzuți în Statutul-organic.

Privind din acest punct de vedere raportul dintre stat și biserică noastră ortodoxă română din patrie, Sinodul eparhial e convins, că biserică ortodoxă română din regatul ungar e investită cu deplină libertate autonomă și religioasă și că pe bază legală nu este modru de a se lăsa în potruva acestei biserici dispoziții preventive.

După celea premise, față cu actul ministerial Sinodul eparhial află, că actul ministerial de sub întrebare nu poate fi considerat ca bazat pe § 3 al articolului de lege IX din 1868, deoarece nu e emanat de Majestatea Sa.

Sinodul eparhial află mai departe, că la adunările bisericești nu poate participa activ nici un alt organ, care nu e prevăzut în statutul-organic. Statutul organic nu conține nici o dispoziție, pe urma căreia un comisar regal ori guvernial să poată avea sferă de activitate în cadrele lucrărilor noastre autonome. Nici chiar forma exercierii dreptului de suprema inspecțiune prin comisar regal, cum s'a sistematizat în constituția bisericească a coreligionarilor sârbi, nu e introdusă în Statutul nostru Organic. Având în vedere, că ambele mitropolii ortodoxe din patrie sunt organizate pe baza aceluiaș articol de lege, după normele de interpretare a legilor urmează, că intenția Majestății Sale și aceea a legislațiunii a fost, ca dreptul supremei inspecțiuni față cu biserică noastră să nu se exercite prin comisari. De altfel chiar și în §-ul 8 al Statutului Organic sârbesc se statorește numai condiționat, „pentru cazul, dacă Majestatea Sa

Cântec,

la unirea Basarabiei

Dup'un secol și mai bine
După lacrimi și supine,
Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu oftă,
Căci un duh de premenire,
De cerească înnoire,
Azi încep a-ți mișcă:
Sicriul cu oasele
Codrul cu frumoasele
Râul cu izvoarele
Pământul și soarele;
Basarabia zdrobită
Și cu cnutul logodită,
Azi e liberă, sglobie,
Rupse-și lanțul de robie,
Și din morți iarăș învie.
Vin la Tine Hotinenii
Și cu frații Orheienii
Din Soroca 'n Chișinău
Toți slăvesc numele Tău.
Căci în gândul lor curat
Ei își cearcă nencetat
Făt-frumosul ce-o să-i vie
Cu poclon de cununie,
Ce sărbare, ce mărire,
Ce minune peste fire,
Ne-a adus la nemurire
La frățesca lor unire?
Unde-i harfa eolifă,
Unde dulcea mandolină,

Unde fluierul din luncă,
Ce-ți aduce dor de ducă,
Să ni-l plângă, să ni-l cânte,
Inimile să le-avânte,
Ceasul sfânt să-l vecinicească,
Hora nouă să pornească,
Horă mare românească.
Nistrule pe unda-ți crează
Va renaște-o nouă vieață;
Prutule, pe malul tău,
Cobori-va Dumnezeu.
Și din vechi și noi morminte
Din bisericile sfinte
Duh eric răsări-va,
Tatăl nostru ocroti-l-va;
Și sărbarea triumfală,
Prin frumseța-i ideală,
Ne-a sădi în inimi fală:
C'a venit din cer Dreptatea
Și-a sfințit Frățietatea;
Limba noastră 'ncătușată
Ia'o astăzi deslegată.
Sfânta noastră liturghie,
S'a sluji pe românie,
Cei muscali ascundă-și cnutul,
Și îngroape-și azi trecutul,
Dacă vor să se trezească
Din rușinea căzăcească.
Și creștini să se numească.
„Statul Țării” cel cuminte
Într'un graiu, cu dulcicuvinte,
Va 'nfrățit cu maica noastră
Și din fii orfani și birnici,

Robi batiuștilor becisnici,
Sunteți liberi, cetățeni,
Viță de basarabeni
Frați cu dârzii Moldoveni,
Și cu toții-un brav popor,
De lumină doritor,
De credință purtător.
Visul Tău sfânt Voivode,
Scrisul vechilor izvoade
La plinirea vremii, eată,
Ni-l sfințește, mări Tatăl,
Cu iubire-l învesmântă
Cu dreapta bine-l cuvântă.
Să rămână visul — faptă,
Pentru inima Ta dreaptă,
Pentru cei, cari suferiră,
Și cu crucea se 'ntăriră;
Azi ce dragă ni-i vieața,
Tuturor le ride fața
Și în ochii arși de soare
Viitorul nou înfloare.
În genunchi, la rugăciune,
Tot românul, blând se pune,
Preamărește, azi, Tăria,
Care 'nfrânge iobăgia!

M.-Telegd, la 15/28 April 1918.

Ales. Munteanu al lui Vasile,
protopop ort român.

dar dori, ca dreptul său de inspecțiune să-l exercite prin comisar regal". Acesta însă nu se poate ingera în pertractările și în concluzile congresului și nu-i poate împiedeca activitatea legală.

Această dispoziție concretă tocmai confirmă principiul exprimat mai sus, că dreptul de supremă inspecțiune nu poate intenționa să stânjenească libertatea autonomică, — acest drept nu poate avea tendință nici preventivă, nici polițială. Comisariatul regal involvă numai un act de prezență neavând altă facultate decât să promoveze concluzile la locul mai înalt.

Astfel actul ministerial pomenit nu numai că jignește libertatea autonomică a bisericii noastre, făcându-l acest drept cu desăvârșire iluzoric, ci totodată prejudecă și față cu un drept maiestatic prin aceea, că d. ministru nu numai uzează de un drept rezervat exclusiv Maj. Sale, ci pe un comisar ministerial îl investeste prin putere deia sine cu atribuții mai mari decât celea rezervate unui comisar regesc.

III. Dar nu numai însuș actul exmiterii unui comisar ministerial, ci și *motivarea acestei măsuri* este jignitoare, lipsindu-i orice bază legală și etică. Ordinațiunea ministerială ridică împotriva bisericii noastre *ca instituțiune* o gravă învinuire fără de a concretiza și dovedi fapte. Acuză, condamnă și execută pedeapsa fără de ascultare și fără de a da posibilitatea de apărare.

Amăsurat doctrinei divinului său Intemeietor biserica noastră pururea a propagat cu zel nestins între credincioșii săi supunerea cetățenească, neclintită iubire de patrie și credința către Înaltul Tron moștenită din moși strămoși.

În restimpul de aproape jumătate veac de viață constituțională a bisericii noastre, niciodată nu s'a ridicat asupra corporațiilor noastre bisericesti învinuiri ca aceasta, care să le timbreze fără nici un temei și nici măsuri de retorziune nu s'au luat până acum niciodată față de aceste corporațiuni.

Rezonul guvernamentului de stat și principiile etice nu numai că nu justifică, ci dimpotrivă eschid un astfel de procedeu lipsit de orice fel de premise și aplicat fără să-i fi premers cândva măcar vre-o admoniere.

De altmintea această pedepsire ministerială pare a fi rezultatul unei confuzii de noțiuni, pentru că viața, activitatea și manifestarea bisericii înseși, ca instituțiune morală și de drept, nu se poate confundă cu atitudinea ori pornirile eventual greșite ale unor credincioși singuratici de ai ei. Iar întrucât învinuirea cuprinsă în motivarea ordinațiunii ministeriale ar intenționa să vizeze astfel de caz sau cazuri, când unul ori mai mulți reprezentanți din sinul corporațiilor noastre bisericesti ar fi manifestat ținută ostilă intereselor statului, ori ar fi agitat, Sinodul eparhial se simte îndatorat, ca asemenea suspiciuni și învinuiri lipsite de temei să le respingă cu toată demnitatea și să protesteze contra lor cu toată energia. În întreg decursul vieții noastre constituționale nu ni s'a dat caz, ca vre-un membru al corporațiilor noastre bisericesti să fi deviat dela linia de conduită patriotică, ce se dovedește și prin faptul, că nu a fost tras la răspundere nici un singur deputat si-

nodal ori congresual, deși aceștia nu se bucură de dreptul de imunitate.

Dar chiar presupunând asemenea cazuri, nu se poate ca să fie pedepsite instituțiuni și corporațiuni pentru eventualele păcături ale singuraticilor indivizi astăzi, când drept idee conducătoare a vremii se fixează principiul responsabilității individuale și nu cel al responsabilității colective.

IV. În considerarea tuturor celor premerse, Sinodul eparhial având convingerea, că actul ministerial pomenit violează drepturile autonome ale bisericii noastre garantate prin sintele ei canoane și prin constituția patriei:

a) amână ședințele sale, și decretează a se înainta o reprezentațiune către Înaltul Guvern, și în caz de lipsă prin guvern la Coroană, cerând revocarea acestei dispoziții jignitoare,

b) autorizează prezidiul, ca pentru continuarea ședințelor acestei sesiuni să convoace membrii Sinodului când va afla pentru aceasta momentul potrivit;

c) Sinodul dă ambelor Consistorii indemnizare ca până la votarea bugetelor, trebuințele materiale să și-le acopere în cadrele bugetelor anterioare, autorizând tot atunci ambele Consistorii, ca din ședințe plenare să provadă și eventualele trebuințe extraordinare ivite peste cadrele bugetelor de acum.

Propunerea comisiunii e primită cu însuflețire *unanimă*. Momentul solemn, hotărârea bărbătească a electizat întreaga sală. Fiori sfinți, ce-și au isvorul în conștiința demnității și a drepturilor noastre ca români ortodocși, cuprind inimile tuturor. Vădit emoționat e și comisarul Barabás. P. S. Sale părintelui nostru Episcop i-se fac ovații călduroase și repețite. Aclamările vii și sincere încetează abia după ce P. S. Sa, luând la braț pe comitele suprem a părăsit sala. Solidaritatea în fața atacului și dragostea față de biserică și autonomia ei, manifestată la aceasta ședință memorabilă a Sinodului nostru eparhial a stors lacrimi din ochii multora. Vrednică a fost de trecutul nostru ca biserică și neam, care a luptat totdeauna mai mult pentru limbă și lege, decât pentru viață.

Ce vi-se pare de Hristos?

Al cui fiu este El?

(Mateiu 21, 42.)

De F. Better. Trad. de N. Tandreu, preot.

(Urmare.)

Eră deci ușor de presupus, ca ei împreună să fi pus la cale complotul despre presupusa lui înviere. Se povestește, ce e drept și despre alte minuni de ale lui, dar cine a fost d. e. de față, când el ar fi umblat pe mare, nimenea, afară de vre-o câțiva pescari amețiți de frică și de învățării lui, cari noaptea și-au închipuit tot ce e posibil; dar apoi tot ei au mărturisit, că atunci, când ajuns la locul de debarcare, au văzut destul de limpede, că el venea de pe țarmure spre ei. Se spune, că ar fi saturat cu puțină pâine și câțiva pești mii de oameni; dar cercetat-a oare cineva cu deamănuntul, cât aveau ascuns la ei aderenții lui și apoi cine nu știe, că mulțimea necioplită și superstițioasă crede toate momelile și că descrierile exagerate le ia de întâmplări adevărate. Dar totuș, ziceau mai departe preoții,

acest om — care în cuvinte hulitoare de Dumnezeu se da de fiu al lui Dumnezeu, ba dacă căutăm să pricepem mai bine vorbele lui întunecoase chiar de Dumnezeu însuși — atunci când Ioan Botezătorul, un aderent de al său, un profet mincinos (Mateiu 21, 25), a fost închis și decapitat de regele. pe lângă toată presupusa sa putere n'a făcut nici cea mai mică minune, ca să-și scape pe devotatul său, ci dimpotrivă și mai mult de frică desigur, sau în conștiința neputinții sale s'a retras în pustie dimpreună cu ucenicii săi (Mateiu 14, 13). Când apoi ei preoții și cărturarii l-au provocat în public, ca acolo înaintea lor și lăsând la o parte toată amăgirea, „să le dea lor semn din cer“ (Luca 11, 16; Marcu 8, 11—13; Mateiu 16, 2—4), el s'a scăpat în ambele cazuri, odată cu vorbele: „Neamul rău și păcătos cearcă semn, și semn nu se va da lui, numai semnul lui Iona prorocul“; iar altădată a plecat dintre ei fără de nici un cuvânt. În general cam cu aceste cuvinte sfârșiau acești oameni temători de Dumnezeu: „Au doară și voi v'ați înșelat? Au doară cineva din domni au crezut într'insul, sau din farisei? Ci poporul acesta, carele nu știe legea blăstămat este!“ (Ioan 7, 47—49).

„Că nici frații lui nu credeau întru dânsul“ (Ioan 7, 5), ei cari îl cunoșteau oricum mai bine, ei cari au trăit cu dânsul sub acelaș acoperiș de 30 de ani, au mâncat cu el la o masă, lucrau și se odihneau împreună; nici ei nu vedeau nimic dumnezeiesc în el, nu puteau pricepe cum îi poate trece prin minte acestui om, frate al lor, născut și el ca și ei dintr'o femeie, să se dea pe sine de Fiu al lui Dumnezeu și se mârneau foarte, că trebuia să sufere atâta batjocură din cauza acestui fantast. Pentru că totdeauna, odinioară ca și acuma, oamenii disprețuesc tot ceace ei nu pot pricepe și „Batjocura începe, unde se găte priceperea“.

După toate acestea, îți mai susții oare și acum părerea, că ai fi crezut așa de bucuros și cu tot dinadinsul, ai fi fost pe deplin încredințat, că acel pribeag necunoscut și disprețuit de toți oamenii cumiști și evlavioși, ar fi Fiul lui Dumnezeu, ba chiar Dumnezeu însuș, care a venit în lume ca s'o împace pe aceasta cu Sine? Oare tu, împotriva autorității unei biserici, pe care o cinsteai, în contra părerii celor cumiști și evlavioși, a rudeniilor și a prietenilor, te-ai fi lăsat oare să te scoată afară din Synagogă, din comunitatea bisericască și din orice societate, ai fi renunțat oare la averile și bunurile tale, și-ai fi lăsat ocupația și slujba, numai ca să-i urmezi lui, să intri într'o societate de pescari săraci și de cerșitori, să pribegești din țară în țară, îndurând sărăcia, disprețul, batjocura și ironia? Cum? L-ai fi cunoscut tu totuș de Fiu al lui Dumnezeu, numai după cuvintele vieții vecinice, cari ieșiau din gura lui? Dacă ai fi făcut-o aceasta, atunci erai firește un om, mare înaintea lui Dumnezeu, botezat cu spirit și cu foc, vrednic de a șede la învierea dreptilor, lângă acei pescari dela lacul Genezare, cărora El le-a promis: „Iar voi sunteți, cari ați rămas cu mine întru ispitele mele și eu vă îngăduiesc vouă, cum mi-a făgăduit mie tatăl meu, împărăția... și să ședeți pe scaune judecând 12 neamuri ale lui Israel“ (Luca 22, 28—31). (După mărimea răsplătii recunoaște aici importanța slujbii). Iar dacă n'ai fi făcut-o, atunci smerește-te și zi împreună cu mine: Nu, dragă frățioare! Nici noi n'am fi crezut atunci în el și noi l-am fi răstignit!

Și acum mai închipueșteți, că ai fi ajuns să vezi, cum — ca în sfârșit să punem capăt necuviinții acesteia — îl arestează glorioasa poliție, ajutată chiar de marea preoțime, cum îl duc înaintea judecării și îi cer socoteala; iar acest presupus fiu al lui Dumnezeu nu se poate

apără; este purtat legat, ca un adevărat făcător de rele, descusut și el totuși nu răspunde nici un cuvânt de apărare (Mateiu 27, 14). Regele Irod dorește demult să-l vadă, pentru că auzise multe despre el; la întâlnire îl provoacă să mai facă vre-un semn, dar se pare, că l-a părăsit toată puterea, ori că n'a avut-o niciodată, pentru că el stă neputincios în fața lui, de batjocură soldaților! (Luca 23, 9). La urma urmelor el este jintuit pe cruce — acolo, în fața întregului popor, a soldaților romani și a căpeteniilor lor, în fața aderenților și a mamei sale, pășesc încă odată înaintea lui preoții lui Dumnezeu, cei mai buni, cei mai onorați și cel dintâi din tot poporul și-i strigă tare și respicit: „De ești tu Fiul lui Dumnezeu, pogoară-te de pe cruce!” Desigur o pretenziune justă, rațională și îndreptățită, la care apoi ei mai adaugă: „și atunci vom crede ție!” (Mateiu 27, 40—42). Și acum tu, cum stai plin de îndoială înaintea crucii lui, de bună seamă vei crede, că nici nu va face altfel! Trebuie s-o faci, e vorba doar de mântuirea lui, este dator să se descopere ca Fiul al lui Dumnezeu, nouă, cari am crezut în el, dușmanilor lui, lui Dumnezeu însuși, dreptății să-l dea cinstea căvenită și să preamărească pe Dumnezeu; iar dacă nu va face-o, dușmanii lui vor strigă până în sfârșit: a fost silit să se dea și el morții, pentru că nici el nu eră nimic, nici nu putea nimic! — „De ești tu Fiul lui Dumnezeu, pogoară-te de pe cruce!” — Și ce se întâmplă? — Nimic! Acest presupus fiu al lui Dumnezeu, care după cum se pretinde, a existat mai înainte de Avram, care porunci-se elementelor, mării și vânturilor, morților și demonilor, nici pe lângă cea mai imperioasă provocare, nu se poate desface de 4 cuie, și în durerea lui neputincioasă îl strigă pe Ilie să-i ajute! Și tu crezi totuși, că nu te-ai fi îndoit nici de astădată în dumnezeirea lui, ba că nu te-ai fi indignat chiar și cu atât mai mult în fața unei sumeții așa de bătoare la ochi și arătată așa de limpede, în contra acestei hule împotriva lui Dumnezeu și că n'ai fi strigat împreună cu ceilalți: „Răstignește-l, pentru că el a zis, că este Fiul lui Dumnezeu!” (Mateiu 27, 43). Ori socotești, că ar fi avut asupra ta un efect extraordinar, când câteva femei și câțiva dintre aderenții lui țî-ar fi istorisit mai târziu, că el a înviat și li-s'a arătat lor, pe câtă vreme orice om cuminte, amic și cunoscutii tăi te întrebau într'un ton batjocoritor, că ești încă totuși așa de tâmpit, încă așa de superstitios, ca să crezi așa ceva, căci doar printr'o cercetare oficioasă s'a dovedit, că ucenicii lui au venit noaptea și i-au furat trupul?

Nu-i drept așadar, iubite frate, că trebuie să mulțămim preabunului Dumnezeu, pentru că El, cunoscându-ne slăbiciunea și nestatornicia noastră, în atotbunătatea și înțelepciunea Lui, nu ne-a lăsat să trăim pe acele vremuri; căci atunci ne-ar fi fost și nouă cu mult mai greu de a crede într'insul decât acum. E adevărat, că Duhul lui Dumnezeu este atotputernic și El ne-ar fi putut deschide și atunci ochii, ca și noi să credem că: Tu ești Fiul lui Dumnezeu! Dar cu puterea credinței noastre de acum, cu nestatornicia noastră, afară poate de unul dintr'o sută, l-am fi disprețuit și noi tot așa ca și mulțimea de atunci și ne-am fi atras și noi asupra noastră osânda cea mai grea, de care însă acum poate că ne-a ferit Dumnezeu. Cuvine-i-se deci laudă pentru aceasta! Astăzi, mulțămim lui Dumnezeu, avem o judecată mai clară și mai întemeiată despre Hristos, putem găsi cuvintele lui în Istoria lumii, îi putem vedea faptele și rezultatele lor minunate. Astăzi ne putem face, cu mult mai ușor o icoană despre el, decât odinioară, când și noi tot așa de puțin ne-am fi putut subtrage de sub influința celor din jurul

nostru; atunci și noi, dimpreună cu Fariseii cei virtuoși, am fi fost aplicați să-l ținem de un păcătos, împreună cu Cărturarii l-am fi numit și noi profet fals, iar împreună cu Saduchieii — acei crași materialști, cari deși atunci nu credeau nici în suiet, nici în spirit — am fi ris și noi de credința cea deșartă. Astăzi trăim în mijlocul unui popor creștin, cel puțin după nume, într'o comunitate creștinească, care recunoaște și predică pe Hristos și se numește după el; nu mai e deci nici un lucru mare de a crede în el cu totul tot altcum și pe deplin; dar apoi tocmai aici e și primejdia, că se crede în el, pentru că fiecare crede mai mult ori mai puțin, pentru că el este o personalitate recunoscută de Istorie, întemeietorului bisericii creștine. Această credință însă nu te va face fericit, pentru că atât crede și un ateist.

(Va urmă.)

INFORMAȚIUNI.

† Gheorghe Coșbuc.

Joi, în 9 Maiu n., după amiaza la ora 1^{1/2}, a încetat din viață marele nostru poet Gheorghe Coșbuc, autorul „Firelor de Tort” și duioaselor „Balade și Idile”, prin cari și-a cucerit locul dintâi între fruntașii contemporani ai literaturii românești. Despre împrejurările morții corespondentul din București al „Gaz. Tr.” comunică următoarele: Se știa în cercul intimilor săi că „badea Gheorghe” al nostru este suferind, mai mult abătut, dela nenorocirea ce l-a lovit, când și-a pierdut pe unicul său fiu între împrejurări foarte tragice. Miercuri fusese în oraș și seara când s'a întors acasă s'a simțit indispus. Joi a zăcut în pat, stând de vorbă cu soția sa, când pe la ora 1 și jumătate simțindu-se rău, a încetat din viață, fără ca familia să fi avut cel puțin timpul de a chema în ajutor un medic.

Marele nostru poet a trecut la nemurire în vârsta de 52 ani. Rămășițele sale pământești au fost ridicate dela locuința defunctului, București, Calea Plevnei 48, Sâmbătă în 11 Maiu, și au fost înmormântate în cimitierul Șerban-Vodă. Cu inimă înfrântă de durere ne plecăm în fața mormântului nemuritorului nostru poet.

Sinodul eparhial din Caransebeș. Cetim în „Drapelul”: Din Caransebeș ne vine știrea, că Sinodul nu s'a putut ține, nefiind prezenți membrii sinodali în număr suficient. S'au prezentat numai (13) treisprezece, (număr ominos) și așa presiul a fost constrâns să constate incapacitatea Sinodului de a aduce hotăriri valide și să-l declare de închis.

Acesta e primul caz dela începutul vieții constituționale, ca un Sinod eparhial să nu se fi putut ține din lipsa membrilor. Oare să nu fie efectul acesta productul dispoziției guverniale cu comisari ministeriali. Nu ne putem da seamă. Dar dacă întâmplarea așa a voit, de data aceasta a nimerit.

De comisar la acest sinod ministrul cultelor a numit pe comitele suprem al comitatului Caraș-Severin.

Adunarea generală a fondului diecezan preoțesc s'a ținut Sâmbătă, înainte de Dumineca Tomii, sub presiul P. S. Sale părintelui nostru episcop Ioan. Despre decursul adunării vom da raport special în numărul viitor.

Conferința preoțească militară în Brașov. Preoții gr.-ort. dela fosta I armată ces. și reg. (acum I. General-Kindo) au avut câteva zile frumoase, pline de mângăiere sufletească — fiind chemați de preotul mil. conducător al comandai de mai sus, de agiul și harnicul profesor al

sem. teologic din Sibiu Dr. Aurel Crăciunescu la conferința preoțească. Mercuri în 24 Aprilă st. n. au sosit la Brașov mai mulți preoți români din cele 3 dieceze din Ungaria, 2 preoți din Bucovina și 1 sârb din dieceza Carlovăț. La ore 5 p. m. s'au adunat în biserică cea frumoasă din centrul pitorescului Brașov, unde după cuvintele de binevoire ale părintelui Crăciunescu — confratele cel mai bătrân, George Ionescu paroh în Obad, i-a mărturisit. Joi în 26 la 7 a s'a celebrat sf. liturgie de păr. Dr. Crăciunescu și s'au împărțit cu sf. taină a cuminecării. Tot în biserică a ținut păr. Andreiu Moldova o cuvântare instructivă: 1. Preotul ca predicator De aici au plecat la vechea și frumoasa biserică a sf. Nicolae din Schei, unde sub conducerea părintelui Dr. Crăciunescu s'a continuat conferința, urmând: 2. Agende și conducere oficiului preoțesc militar de Dr. Aurel Crăciunescu. 3. Preotul militar în spital de Petru Debeș 4. Păstorirea ostașilor pe câmpul de luptă de Traian Petrișor. La orele 12 din zi dl Dr. Crăciunescu cu părinteie Petrișor s'au prezentat a mandantului suprem Hadfi, spre a-i exprimi omagiile preoției intrunite în conferință. După masă la orele 4 s'a continuat ședința cu 5. Păstorirea prizonierilor de George Antonovici preot în Bucovina. 6. Păstorirea reîntorsilor de Dr. A Crăciunescu. 7. Folosul activității pastoreale militare — chemarea noastră după război de Aurel I. Balea. 8. Diferite propuneri, conștări, sfaturi. Fiind preoți din metropoliia noastră din Bucovina și Carlovăț se decide a se exprimi și de astădată P. S. noștri arhieriei omagiile reverinței conferinței. După acestea Dr. Crăciunescu adresându-le puține cuvinte de însuflețire ridică ședința, iar păr. Debu exprimă P. O. domnului profesor mulțămimile celor prezenți pentru bunăvoința, interesul viu, tactul cel poartă pentru păstorirea sufletelor încredințate păstoririi la Seara la 8 a fost cină comună, luând parte la feldsuperiorul Ștefan Ucsnay, un om cu sermone nobile, adevărat părinte, apoi referențe rom.-cat., evang. și mohamedan. Vineri în 27 după ce li-s'a mai împărțit multe cărți pentru soldați de a le distribui de sf. sărbători, la ora 1 p. m. au plecat toți mângăiați, iar la ora 10 p. m. (F. D.)

Alegerea de metropolit la Blaj. Sinodul electoral metropolitan, întrunit Joi din săptămâna luminată, în catedrala din Blaj, sub presiul P. S. Sale Dr. Dimitrie Radu, a candidat pentru scaunul metropolitan pe vicarul capitular Vasile Suciu, cu 74 voturi, în locul al doilea cu 54 voturi — pe episcopul Gherlei Dr. Iuliu Hosszu, iar în locul al treilea — 49 voturi — pe Dr. Valeriu Frențiu, episcopul Lugojului. Măjestatea Sa va numi — la propunerea guvernului — pe unul dintre acești 3 candidați.

Noul ministeriu. Membrii noului guvern țar sunt următorii: Ministrul president al internelor: Alexandru Wekerle; de finanțe: Al. Popovits; de honvezi: baronul Szurmaj; de agricultură: contele Béla Seres; de comerț: Iosif Sztérényi; ministru pe lângă persoana Majestății Sale: contele Aladár Zich; ministru croat: Unkelhäuser; ministru de justiție: Gusztáv Töry; ministru de culte și instrucție publică: contele Ioan Zichy; ministru fără portofoliu: contele Ștefan Bethlen.

BIBLIOGRAFII.

Carte de rugăciuni și cântări bisericesti pentru școlari, întocmită de domnul profesor Trifon Le gojan. Cuprinde rugăciuni, rânduiala vecerniciei, utreniei și a liturghiei, cântări schimbătoare la liturghie, cele 8 glasuri, sărbătorile de peste an, polieleul, sveltinele învierii, pricesnele sărbătorilor și cântări funebrele, toate aranjate în mod sistematic și în conformitate cu cerințele rituale, păstrându-se în ele textul autentic și limba frumoasă a cântărilor noastre bisericesti. O carte ce se recomandă de sine nu numai școlărilor, ci în genere sufletului creștinesc, dorește a participa la serviciile dumnezeesti cu demnitate, mângăiat și înălțat sufletește. Se poate procura dela librăria diecezană în Arad. Prețul 1 coronă + 10 fileri pentru porto.

Redactor responsabil: Dr. Teodor Botiș, profesor.